

Norsk Ornitologisk Forening (NOF)

Sandgata 30 B
N-7012 Trondheim

e-post: nof@birdlife.no internett: www.birdlife.no

Telefon: (+ 47) 73 84 16 40

Bankgiro: 4358.50.12840

Org. nr.: 970 089 748 NVA

Klima- og miljødepartementet, postmottak@kld.dep.no

Deres ref.	Deres kontaktperson	Vår ref.	Vår kontaktperson	Dato
		2018-470/320.5	Martin Eggen	08.02.2018

Inkludering av nye områder i det pågående marine vernet

I Norge er kun 2,6 prosent av territorialfarvannet er vernet. Av havområdene utenfor territorialfarvannet er kun 1,3 prosent beskyttet. Gjennom behandlingen av handlingsplanen for naturmangfold St. meld. 14 (2015-2016) Natur for livet, bad Stortinget regjeringen utarbeide en plan for marine verneområder, og fremme en sak om dette for Stortinget. Dette er i tråd med det regjeringen selv foreslår i handlingsplanen for naturmangfold. Målsetningen ble lagt fram på ny i den politiske plattformen for den nye regjeringen bestående av Høyre, Fremskrittspartiet og Venstre, publisert 14. januar 2018, og ser således ut til å være høyt prioritert. En plan for marine verneområder er blant annet viktig for å imøtekomme Aichi-mål nr. 11 i Biomangfoldkonvensjonen (CBD), som stadfester at 10 prosent av kyst- og havområdene skal være vernet innen 2020.

Den seneste tematiske verneplanen som er igangsatt i Norge er en marin verneplan, og videre arbeid med marint vern vil således være en fortsettelse av dette. Arbeidet startet i 2001 ved å sette ned et rådgivende utvalg for å velge ut området egnet for marint vern. Flere særdeles viktige marine områder er allerede sikret, som Saltstraumen marine verneområde, Gaulosen marine verneområde og Rødberg marine verneområde, alle viktige for nasjonalt og globalt truede fuglearter.

Det marine vernet er en pågående prosess, men listen over områder foreslått for vern er ikke oppdatert på mange år. I samtaler med Miljødirektoratet har vi forstått at områder fortsatt utelukkende velges fra den utarbeidende listen. Etter vår mening er denne listen mangelfull, og vi ber om at den blir supplert med flere områder med betydning for truede sjø- og vannfugler. Særlig er lite væreksponte fjordstrøk mangelfullt representert, områder med stor verdi for et bredt spekter av nasjonalt og globalt truede fuglearter. *Vi ber derfor om at Klima- og miljødepartementet instruerer Miljødirektoratet til å foreta en faglig gjennomgang av våre forslag til nye verneområder under, og å inkludere disse i det eksisterende vernearbeidet.* Dette for å få en fortgang i verneprosessene. Hvis ikke dette er mulig, ber vi om at områdene inkluderes i en ny plan for marine verneområder, evt. gjennom det meldte fylkesvise, supplerende arbeidet med vern av natur som er dårlig representert i norsk sammenheng.

NOF sender her en oversikt over [Important Bird and Biodiversity Areas \(IBAer\)](#) som vi anser som aktuelle for marint vern, og gir korte sammendrag for status for områdene i dag. Vi understreker at dette er områder av internasjonal betydning, som er essensielle for den langsiktige overlevelsen av de fugleartene som forekommer der. Områdene er en del av et globalt nettverk administrert av Birdlife International. NOF har ansvaret for oppfølging av de norske IBAene.

I 2015 presenterte Artsdatabanken sitt arbeid med revideringen av den norske rødlisten for arter. Av totalt 232 vurderte arter ble 82 (35 prosent) satt på den norske rødlisten. Vi har i

tillegg 23 arter som enten hekker her, lander her under trekket eller overvintrer, som er inkludert i den globale rødlisten fra Verdens naturvernunion (IUCN). Beskyttelse av disse artenes leveområder vil være et målrettet forvaltningstiltak for å forbedre artenes leveforhold. I handlingsplanen for naturmangfold uttrykte regjeringen at vern av lokaliteter med flere rødlistede arter vil være treffsikker naturforvaltning. Gjennom NOFs arbeid har vi allerede gjort en betydelig innsats for å identifisere slike områder, og gjennom behandlingen av handlingsplanen for naturmangfold, bad Stortinget om at IBAer prioriteres i fylkesvise, supplerende verneprosesser. Det er derfor et klart politisk ønske om at IBAer blir prioritert.

En fullstendig oversikt over IBAer med manglende eller mangelfullt vern er tidligere sendt Miljødirektoratet som innspill til aktuelle områder for det fylkesvise suppleringsvernet. Listen under gjelder altså områder som er aktuelle i forbindelse med marin verneplan.

SVALBARD – IBAer uten vern

Sjøfuglkolonier på Svalbard aktuelle for vern som naturreservater

Kvalhovden & Sjøkovskifjella (327,6 km²)

Midterhuken & Eholmen (54,0 km²)

Disse viktige fuglefjellene på Svalbard står uten vern, og IBAene inkluderer en del havareal. Det hekker til sammen 218 000 par med sjøfugler her. Polarlomvi (NT på Svalbard), krykkje (NT på Svalbard), havhest og ærfugl (NT på global rødliste) er hekkearter ved lokalitetene.

Elvedelta/fjord på Svalbard aktuelt for vern som naturreservat/fuglefredningsområde

Adventdalen & Adventfjorden (77,6 km²)

Viktig hekke- og rasteområde for kortnebbgås, hvitkinngås og fjæreplytt, samt andre arter tilknyttet våtmark og tundra. Området er også av stor betydning som trekk- og rasteområde vår og høst. Ismåke (sårbar (VU) på Svalbard, nær truet (NT) på global rødliste) opptrer i området, med maksimumsantall den siste tiårsperioden på 22 ind.

FINNMARK – IBAer uten vern

Elvedelta/våtmark på fastlandet aktuelle for vern

Lille Porsangen (28,1 km²)

Altamunningen (36,8 km²)

Polarsnipen (NT på global rødliste) bruker Lille Porsangen som rasteområde på vei til hekkeområdene. Antallene ligger på 20 000–40 000 fugler i mai. Området er også viktig for andre fugler tilknyttet våtmark. Altamunningen er svært viktig for en rekke vadere og andre våtmarksarter. Store antall av havelle (NT, VU på global rødliste) og sjøorre (VU på norsk og global rødliste) bruker området, hhv. med maksantallene 1 200 ind. og 200 ind.

Sjøområder på fastlandet aktuelle for marint vern

Persfjorden-Hamningberg (34,1 km²)

Båtsfjord (6,2 km²)

Berlevåg (178,6 km²)

Kyststrekningen Persfjorden–Hamningberg er av stor betydning for silanda under fjærfellingen, og for store antall av en del andre ender, måker og øvrige vannfugler.

Strandengene og grusbankene innerst i Persfjorden har betydning for hekkende vadefugler. (Utvidelse av IBA er godkjent av Birdlife International i februar 2017, slik at IBAet omfatter havområdene fra Persfjorden og vest til Hamningberg.) Båtsfjord og Berlevåg er et viktig overvintringsområde for stellerand (VU på norsk og global rødliste). Mellom 200 og 300 stellerender overvintrer i Båtsfjord-området, mens et noe lavere antall vanligvis overvintrer langs kysten øst (og vest) for Berlevåg.

FINNMARK - IBAer med behov for utvidet vern

Kyststrekning/sjøfuglkoloni aktuell for utvidet vern

Varangerfjord (med Hornøya and Reinøya) (542,2 km² uvernet areal)

De viktigste lokalitetene innenfor dette store området er: Nesseby, Andersby, Vadsøya og Vadsøysundet, Ekkerøy, Skallelv, Komagvær, Langbunes, Kiberg, Domen, Svartnes og Bussesundet, Hornøya og Reinøya. Enkelte av disse lokalitetene vil hver for seg kunne kvalifisere til IBA-status, men hele kyststrekningen sees på som spesielt verdifull for fuglelivet i regionen. Området regnes som det desidert viktigste i Norge for stellerand (VU på norsk og global rødliste). Praktærfugl, samt ærfugl (NT på norsk og global rødliste) forekommer også i spesielt store antall, i tillegg til en rekke sjøfugler. Hornøya, Reinøya og Ekkerøya er de største sjøfuglkoloniene innenfor IBAet. Følgende delområder er vernet i dag: Varangerbotn naturreservat, Nesseby naturreservat, Ekkerøya naturreservat, Storelvosen naturreservat, Komagværstranda naturreservat og Hornøya og Reinøya naturreservat.

Våtmark/fjord/sjø aktuell for utvidet vern

Slettnes (14,0 km² uvernet areal)

Indre Porsangerfjord (468,6 km² uvernet areal)

På Slettnes er det ønskelig med marint vern, som i dag ikke er inkludert i dagens naturreservat på lokaliteten. Sjøområdet utenfor Slettnes har en nøkkelfunksjon som raste- og beiteområde for vannfugler og sjøfugler, og er utvilsomt en av de viktigste enkeltlokalitetene for disse artsgruppene i Norge. Dette er også årsaken til at IBA-grensene strekker seg i overkant av 1 km ut i havet nord for fastlandet.

I Indre Porsangerfjord ble IBA-grensene utvidet i 2014, og omfatter nå hele Porsangerfjorden sør for Veidneset i vest og Børselvneset i øst, samt kyststrekningen fra Børselvneset til Styrnes. Det finnes fem mindre verneområder innenfor dette arealet. Området er av stor betydning for dverggås (kritisk truet (CR) på norsk rødliste, VU på global rødliste), ærfugl (NT på norsk og global rødliste), sjøorre (VU på norsk og global rødliste), havelle (NT på norsk rødliste, VU på global rødliste), polarsnipe (NT på global rødliste) og en rekke andre arter tilknyttet våtmark og sjø.

Sjøfuglkolonier aktuelle for utvidet vern

Lille Kamøya & Bondøya (10,6 km² uvernet areal)

Lille Kamøya & Bondøya huser viktige sjøfuglkolonier, men Bondøya er ikke underlagt noen form for vern. Til sammen ca. 13 000–21 000 par sjøfugler hekker i koloniene, deriblant toppskarv, alke (sterkt truet (EN) på norsk rødliste), lunde (VU på norsk og global rødliste) og svartbak.

TROMS - IBAer med behov for utvidet vern

Marin våtmark/fjord med behov for utvidet vern

Balsfjord (44,9 km² uvernet areal)

Sørkjosen er det viktigste av flere store fjæreområder i fjordsystemet, og består av store områder med mudder, sand og grusbanker som strekker seg hele 700 meter ut i fjorden. Sørkjosen utgjør sammen med Kobbenvågen, i fjordens ytre deler, Ramsar-området «Balsfjord». Store deler av det uvernedede, indre fjordsystemet er imidlertid av betydning som raste- og overvintringsområde for marine dykkere, lommer og dykkere. Havelle (NT på norsk rødliste, VU på global rødliste), sjøorre (VU på norsk og global rødliste), horndykker (VU på norsk og global rødliste) og polarsnipe (NT på global rødliste) er blant arter i området med særlig betydning for forvaltningen.

NORDLAND - IBAer med behov for utvidet vern

Marin våtmark/fjord med behov for utvidet vern

Saltstraumen og Skjerstadvfjorden (28,1 km² uvernet areal)

Viktig område i Nordland for overvintrende, rastende og mytende fugler. Store mengder lommer, dykkere og dykkender finnes i disse områdene, og kanskje spesielt i Klungsetvika og Mjønesbukta. Gulnebbblom (NT på norsk og global rødliste), sjøorre (VU på norsk og global rødliste), havelle (NT på norsk rødliste, VU på global rødliste) og horndykker (VU på norsk og global rødliste) er blant artene med tidvis betydelige antall i området. Dette er hovedsakelig et marint IBA, men alle de tre delområdene består av spesielt grunne sjøområder. I Klungsetvika og Mjønesbukta tørrlegges relativt store arealer med fjæreområder ved lavvann, og et mindre areal med våtmark og strandeng finnes også på lokalitetene.

Sjøområder på fastlandet aktuelle for marint vern

Lofoten (274,6 km²)

Lofoten IBA huser en av landets desidert beste vinterforekomster av gulnebbblom (NT på norsk og global rødliste). Også i trekkperiodene er antallet av arten høyt. Området er også av betydning for store antall av ærfugl og praktærfugl vinterstid. Området omfatter tre ulike dellokaliteter: Flakstad, Nappstraumen og Eggum-Fiskebøl.

TRØNDELAG- IBAer med behov for utvidet vern

Marin våtmark/fjord med behov for utvidet vern

Indre Trondheimsfjord (22,8 km² med uvernet areal)

Indre Trondheimsfjord omfatter en rekke større og mindre lokaliteter som sammen utgjør et system av våtmarker i indre deler av Trondheimsfjorden: Falstadbukta, Fiborgtangen, Alnesfjæra, Eidsbotn, Tynesfjæra, Rinnleiret, Ørin, Bjørga, Straumen, Lundleiret og Vellamelen. De fleste av delområdene er vernet som naturreservater, med unntak av Fiborgtangen og deler av Ørin og Straumen. Vern av området ved Straumen er imidlertid under planlegging. Det foreslåtte verneområdet her dekker et areal på 22 km², og vil medføre at kun 0,78 km² av IBAet står uten vern. Fiborgtangen og den uverndede delen av Ørin har gjentatte ganger vært truet av utbygningsplaner, og arbeidet med å sikre lokalitetene bør gis prioritering. IBAet innehar kritisk viktige funksjoner for fugler med opprinnelse i Norge og utlandet, både som hekkeområdet, myteområde, raste- og trekkområde. Opptreden av

kortnebbgås, grågås, ærfugl (NT på norsk og global rødliste) og horndykker (NT, VU på global rødliste) er utslagsgivende for opprettelsen av IBAet. Mer informasjon om de allerede vernede områdene finnes her: <http://trondheimsfjordenvatmarkssenter.no/arter/fugler/>

Stjørdalsfjorden (49,8 km² med uvernet areal)

Stjørdalsfjorden er en 10 km lang fjordarm av Trondheimsfjorden, og er en typisk terskelfjord dannet av en morenerygg ved utløpet mot Trondheimsfjorden. Sjøområdene over morenen er spesielt grunne, og medfører en oppstrøm av næring her i enkelte perioder av året. I mars gyter den stedegne sildestammen i fjorden. Den rike tilgangen på næring i form av silderogn bidrar til områdets betydning for vannfugl, og kanskje spesielt for marine dykkender og måker. De indre fjordområdene består av flere større mudderflater, blant annet i forbindelse med utløpet av Stjørdalselva. I nord er deler av IBAet vernet som Vinnan og Velvangen fuglefredningsområde og Vikanbukta fuglefredningsområde, men resten av området står uten vern. Hovedtrusselen mot området består av utvikling av industri og infrastruktur i de innerste delene av fjorden. Større områder av tidligere mudderflater er ødelagt av oppmudring og utbygging, i senere tid først og fremst på grunn av utvidelse av europaveitraséen gjennom Stjørdal. Viktige arter i forvaltningssammenheng er ærfugl (NT på norsk og global rødliste), sjøorre (VU på norsk og global rødliste) og havelle (NT på norsk rødliste, VU på global rødliste).

Marin våtmark/sjø med behov for utvidet vern

Ørlandet (56,7 km² med uvernet areal)

IBAet består av fire delområder: Grandefjæra, Kråkvågsvaet, Hovsfjæra og Innstrandfjæra. Alle delområdene er vernet, men utenom Kråkvågsvaet er det behov for en utvidelse av eksisterende verneområder for å sikre IBAet. Ørlandet er av stor betydning for flere arter vannfugl, og fungerer både som raste-, myte- og overvintringsområde. De største ansamlingene av vannfugler finner man gjerne om høsten og gjennom vinterhalvåret. Ørlandet bestod tidligere av store myrområder og strandenger, men mesteparten av dette ble drenert og dyrket opp mellom 1960 og 1990. Viktig i forvaltningssammenheng er forekomsten av sangsvane, havelle (NT på norsk rødliste, VU på global rødliste), sjøorre (VU på norsk og global rødliste), horndykker (NT på norsk rødliste, VU på global rødliste) og siland.

For Norsk Ornitologisk Forening

Kjetil Aa. Solbakken

Kjetil Aa. Solbakken, generalsekretær

KOPI:

Miljødirektoratet
Sysselmannen på Svalbard
Fylkesmannen i Finnmark
Fylkesmannen i Troms
Fylkesmannen i Nordland
Fylkesmannen i Trøndelag